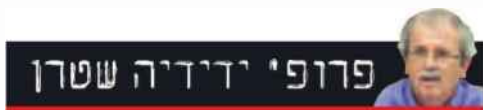

16.98x24.42	1	3	עמוד	ידיעות אחרונות - כותרת	08/06/2022	81957516-2
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						

08.06.22

מאמרי ידיעות אחרונות

מוסר ההשכל שלנו

אחרי יותר ממאה ימי מלחמה באוקראינה, מתחרד האתגר שלנו בתור מדינת הלאום היהודי לשמור על רגישות מוסרית מתוך עמדה של כוח. בהכרעותיה צריכה מדיניות החוץ הישראלית לבטא את מה שאנחנו מבקשים להיות: אור לגויים

כשליש סבור שהלקח מהשוואה הוא שעל ישראל להפגין רגישות רבה יותר מזו של מדינות אחרות במקרים בהם מופעלת אלימות נגד חפים מפשע ברחבי העולם.

קיים, אם כן, פער של ממש בין הדימוי העצמי החיובי שלנו בדבר מוסריותנו לבין ההעדפות הריאליות של הציבור.

הממצא המרתק והמטריד ביותר הוא קיומו של מתאם ברור ומשמעותי בין מי שאומרים שהשיקול המנחה אותם בהכרעתם הוא עובדת היותה של ישראל "מדינה יהודית", לבין מי שנוטים להעריף את האינטרסים הלאומיים על פני השיקולים הערכיים במדיניות החוץ שלנו. כיצד רווקא אלו שמסתכלים על המציאות הריבונית מתוך משקפיים יהודיים משממכים בהעדפותיהם את השיקולים המוסריים-ערכיים?

במשך אלפי שנות גלות העם היהודי חי מחוץ למסגרות מדיניות, ולכן לא עסק כלל במדיניות חוץ. בתנאי גלות, היהודים פיתחו רגישות מוסרית גבוהה בהיותם, תמיד, הצר החלש. כך, שיח זכויות האדם הליברלי נשען במידה רבה על הגות והוגים יהודיים. עתה, משהצליחה הצינונות להחזיר את העם היהודי אל החיים המדיניים, מוצב לפתחנו אתגר: שמירה על הרגישות המוסרית מתוך עמדה של כוח. מדינת הלאום היהודית אמורה להביא לידי ביטוי במדיניות החוץ והביטחון שלה את אופייה היהודי, באמצעות גילוי עירנות מוסרית שאפיינה את היהודים מאז ומעולם.

הרצל, אבי הצינונות החילונית, רימיין כי בהר הבית יוקם משכן שלום שעליו תתנוסס הסימטה ההומניסטית "שום רבר אנושי אינו זר לי". הראי"ה קוק, אבי הצינונות הדתית, קבע כי "כנסת ישראל רוצה לחיות דווקא מפני התכלית המוסרית". האם אנו מממשים את חזונו? על מדיניות החוץ של ישראל לבטא בהכרעותיה את מה שאנחנו מבקשים להיות: "אור לגויים" (ישעיהו מט).

נחנו רגילים לחשוב על המתח שבין מרכיבי הזהות של המדינה - יהודית ודמוקרטית - בהקשר של ענייני פנים, ובעיקר בהקשר של יחסי דת ומדינה ויחסי רוב ומיעוט לאומיים. אבל האם לעובדה שהמדינה היא יהודית אמורות להיות השלכות על ענייני מדיניות חוץ וביטחון?

הדימוי העצמי שלנו הוא כשל מדינה מוסרית במיוחד. בסקר שערך המכון למדיניות העם היהודי (JPPJ) עור, לה, כי שני שלישים מהיהודים בישראל סבורים שההנהלות של מדינת ישראל במדיניות החוץ והביטחון שלה היא מוסרית מעל לממוצע בעולם. רק מיעוט קטן (16%) סבור שישראל מוסרית פחות בהשוואה לעולם.

עם זאת, כשהמשיבים התבקשו להכריע בשאלות קונקרטיות המעוררות דילמות מוסריות במדיניות חוץ, התגלתה תמונה מורכבת. מצד אחד, רוב הציבור מבקש לאזן בין האינטרסים הלאומיים שלנו ובין שיקולים ערכיים-מוסריים, כאשר מתגלה מתח ביניהם. אולם - וזה העיקר - רק מעטים מוכנים להעדיף שיקולים מוסריים במדיניות החוץ של ישראל, אם כתוצאה מכך נשלם מחיר כלשהו. כך, בהקשר למלחמה באוקראינה, רוב הציבור סבור שעלינו לפעול בדרך שלא תיצור פגיעה משמעותית בקשרים שלנו עם רוסיה. רק פחות מחמישית (17%) מבקשים שישראל תנקוט עמדה ברורה יותר לטובת אוקראינה בשם שיקולים מוסריים.

כשעלתה שאלה היפותטית באשר לדרך שבה ישראל צריכה לפעול כאשר במדינה דמוקרטית, שלישראל יש קשרים מצויינים עמה, מתבצעת הפיכה והדיקטטור החדש פוגע באופן חמור בזכויות האזרח - רק חלק קטן מהנסקרים (15%) סבור שישראל צריכה לנתק קשר עם הדיקטטורה.

עמדה דומה התגלתה גם כשנידונה השאלה האם וכיצד לקחי השואה אמורים להשפיע על שיקולי מדיניות החוץ והביטחון של ישראל. הרוב (51%) סבור שהלקח ההיסטורי הוא שישראל צריכה להפגין נחישות בלי להתחשב יותר מדי בעמדת שאר העולם, ורק

